

Region Skåne och Malmö Stad

Dansen i Malmö

En gemensam kartläggning av dansens förutsättningar, nuläge och
framtidspotential

Cecilia Malmström Olsson

INNEHÅLL

1 Inledning.....	3
1.1 Syfte	4
1.2 Omfattning	4
1.3 Metod	4
1.4 Frågeställningar	4
2 Bakgrund	5
2.1 Övergripande begrepp	6
2.2 Dansens infrastruktur	7
2.3 Dansens ekosystem	7
2.4 Konstnärskap	9
3 Dansens förutsättningar	9
3.1 Danskonstnärernas villkor	9
3.2 Ekonomiska förutsättningar	10
3.3 Det egna skapandet/deltagandet – att dansa själv	11
4 Kartläggning av Malmö som dansstad	11
4.1 Kort historik	12
4.2 Dansen i Malmös olika aktörer	12
4.2.1 Enskilda danskonstnärer och kompanier:	13
4.2.2 Andra fria aktörer och scener	15
4.2.3 Skånes Dansteater	16
4.2.4 Dans genom andra kulturinstitutioners verksamhet	17
4.2.5 Danscentrum Syd	18
4.2.6 Dansrelaterade arrangemang, projekt och sammanhang	19
4.2.7 Dansrelaterad utbildning och forskning	19
4.2.8 Kommersiella dansaktörer	19
4.2.9 Privata dansskolor	20
4.2.10 Studieförbund	20
4.2.11 Föreningsverksamhet	20
5 Centrala frågeställningar för dansen i Malmö	20
5.1 Det fria professionella danslivets fortsatta utveckling	20
5.1.1 Tid	21
5.1.2 Rum/lokaler	21
5.1.3 Ekonomi	21
5.2 Dansens roll i Malmö Stads ambitioner att bli europeisk kulturhuvudstad 2029	22
5.3 Skånes Dansteaters roll och utveckling, regionalt, nationellt och internationellt	23

5.4 Det generella stora intresset för att dansa själv på fritiden i alla åldrar	24
5.4.1 Street, house, funk, dancehall etc	24
5.5 Dansens relation till det övriga professionella kulturlivet i Malmö	24
5.6 Dansens roll i hela samhällsbygget	25
6 Förslag/rekommendationer	26
6.1 Det fria professionella danslivets fortsatta utveckling	27
6.2 Dansens roll i Malmö Stads ambitioner att bli europeisk kulturhuvudstad 2029	28
6.3 Skånes Dansteaters roll och utveckling, regionalt, nationellt och internationellt	29
6.4 Det generella stora intresset för att dansa själv på fritiden i alla åldrar	29
6.5 Dansens relation till det övriga professionella kulturlivet i Malmö	29
6.6 Dansens roll i hela samhällsbygget	29

1 INLEDNING

Dans är ett konstområde som är under stark utveckling i Malmö och Skåne. Detta visar sig bland annat genom att allt fler professionella danskonstnärer har valt att bosätta sig i Malmö de senaste åren och ha Skåne som bas för sin verksamhet. Dessutom visar olika undersökningar att många ungdomar gärna vill dansa själva på sin fritid. Dansen i Malmö uppvisar en stor bredd med allt från balett och konstnärlig konceptuell dans till samtida dansteater och en uppsjö av urbana och folkliga uttryck.

För att få en klarare bild av nuläget för dansen, i dess hela bredd, har Malmö stads kulturförvaltning och Region Skånes kulturförvaltning beslutat att göra en gemensam kartläggning och analys av dansfältet i Malmö.

För att utföra uppdraget anlätades Cecilia Malmström Olsson som extern utredare. Underlaget har därefter bearbetats redaktionellt av Malmö stads och Region Skånes kulturförvaltningar.

Utredaren har tagit fram innehållet och är den som står bakom de slutsatser och förslag som läggs fram. I kartläggningen ingår en övergripande analys av området och förslag till utveckling på både kortare och längre sikt, med huvudfokus på den professionella danskonsten. Uppdraget omfattar inte några ekonomiska konsekvensanalyser eller d:o prioriteringar.

Kartläggningen kommer att ingå som en del i underlaget i det fortsatta utvecklingsarbetet inom Malmö stad respektive Region Skåne, och som grund för fortsatt samverkan i gemensamma frågor inom dansområdet.

Malmö 2021-11-25

Malmö stads kulturförvaltning

Region Skånes kulturförvaltning

1.1 Syfte

Syftet med kartläggningen är att Malmö stad och Region Skåne ska få ett gemensamt kunskapsunderlag över dansens infrastruktur och ekosystem i Malmö samt förslag till framtida insatser för att dansens ställning ska kunna stärkas och utvecklas.

Fyra utgångspunkter för arbetet har identifierats:

- att dans är ett prioriterat område för Malmös kulturnämnd
- att antalet fria professionella dansaktörer i Malmö växer
- att Skånes Dansteater har uttryckt ambitioner om att bli en nationalscen samt
- Malmö Stads ambitioner att bli Europas kulturhuvudstadsår 2029

1.2 Omfattning

Uppdraget omfattade hela dansens infrastruktur och ekosystem i Malmö och tanken var att täcka in såväl den professionella danskonsten som det utbud som finns vad gäller möjligheten att dansa själv på fritiden. Följande områden identifierades som intressanta i sammanhanget:

- Professionella danskonstnärer och danskompanier som har Malmö som bas för sin verksamhet
- Föreningar som har dans som fritidsverksamhet
- Studieförbund med dans på programmet eller i kursutbudet
- Festivaler och utbildningar
- Lokaler i form av scener, studios och repetitionslokaler
- Resurscentra, konsulenter och dylikt som arbetar för det professionella danslivet
- Skånes Dansteaters verksamhet

I rapporten läggs dock mest fokus på den professionella danskonstens förutsättningar.

Arbetet omfattar dels en inledande kartläggning av dansen i Malmö inklusive en kort historieskrivning. Denna kartläggning/nulägesbild utgör utgångspunkten för en fördjupad analys och förslag på prioriterade utvecklingsområden och kommande insatser och satsningar.

1.3 Metod

Under arbetets gång har den externa utredaren haft kontinuerliga samtal med handläggare på Malmö Stads och Region Skånes kulturförvaltningar samt genomfört intervjuer och skickat ut skriftliga frågor till företrädare för framför allt den professionella danskonsten. Därutöver ingår en genomgång av olika former av skriftligt underlag i form av tidigare rapporter, strategier, utvärderingar etc.

De undersökningar som gjorts tidigare i Malmö har haft fokus på dans som fritidsverksamhet, och särskilt ungdomars dansande. Undersökningen "Ung livsstil" från 2017 och 2021 visar att intresset för att dansa (särskilt bland flickor) är stort. I "Dans i Malmö, en översikt" från 2018 gör Fritidsförvaltningen en översikt över dans som fritidsaktivitet och dess tillgänglighet. Cecilia Malmström Olsson valde därför att ge dans som konstform, den professionella och semi-professionella ett betydligt större utrymme i den här rapporten. Det är framför allt inom det området som behov har inventerats och olika förslag fångats upp och redogörs för.

1.4 Frågeställningar

I uppdraget ingick att speciellt titta på frågeställningar inom sex utpekade områden:

1. *Det fria professionella danslivets fortsatta utveckling*
Vad behöver de professionella danskonstnärerna för att kunna fortsätta arbeta professionellt med bas i Malmö vad gäller repetitionslokaler, scener, fortbildning, daglig träning och andra produktionsförutsättningar?
2. *Dansens roll i Malmö Stads ambitioner att bli Europeisk Kulturhuvudstad 2029*
Vilken roll kan danskonsten spela för att stärka Malmös profil som en levande kulturstad? Hur kan dansen inkluderas i den övergripande profileringen inför kulturhuvudstadsårsansökan?
3. *Skånes Dansteaters roll och utveckling regionalt, nationellt och internationellt*
Vilken roll kan Skånes Dansteaters lokala placering i Malmö spela för deras regionala, nationella och internationella arbete? Vilken nytta har Malmö Stad av att Sveriges enda fristående dansinstitution finns i Malmö?
4. *Det generellt stora intresset för att dansa själv på fritiden i alla åldrar*
Hur går det att ta tillvara på det stora intresset för att dansa själv? Vilka kopplingar finns det mellan det egna intresset för att dansa och dansen som konstform?
Undersöka intresset bland ungdomar som dansar på amatörnivå på fritiden och deras eventuella ambition att bli professionella dansare, samt hur det steget kan underlättas.
5. *Dansens relation till det övriga professionella kulturlivet i Malmö*
Hur kan dansen och dess aktörer och konstnärer samspela med övriga professionella kulturaktörer i Malmö vad gäller såväl fysisk infrastruktur i form av scener och lokaler som den konstnärliga utvecklingen?
6. *Dansens roll i hela samhällsbygget när det gäller t.ex. hälsa, integration, gestaltad livsmiljö*
På vilka sätt kan dansen, såväl det konstnärliga uttrycket som dess fysiska aspekter spela en roll inom andra politikområden som t.ex. vård, skola, omsorg, arbetsliv, integration och stadsutveckling?

2 BAKGRUND

Danskonst är ett fält som växer i Malmö. Allt fler danskonstnärer flyttar till – eller tillbaka till – Malmö efter avslutade yrkes- och högskoleutbildningar. Eller för att de finner Malmö attraktivt som bas för sin konstnärliga verksamhet. Dansare från Skånes dansteater väljer att stanna i Malmö för att fortsätta som frilansande danskonstnär, eller för att efter pension fortsätta verka som dansare/koreograf.

Danskonstnärer har alltid verkat på den internationella arenan. Därtill är fältet i stor utsträckning transnationellt: inom dansens kontexter, oavsett om den sker i professionella sammanhang eller på fritiden, skapas transnationella rum. Det innebär att fältet lever i mångfasetterad ”flerspråkighet”, talspråk, kroppsspråk, konstnärliga, sociala och kulturella kodsystém. Dansen formar och erbjuder en i många avseenden ”gränslös” mötesplats. Humankapitalet är stort.

Att ”dansa själv” är att mötas och att vara tillsammans. Många ungdomar uttrycker i de undersökningar som Malmö Stad genomfört att de gärna vill dansa på sin fritid. Och det gör de. I Malmö erbjuder Malmö kulturskola, privata dansskolor, studieförbund och ideella föreningar ett stort antal danskurser som spänner över allt från balett, jazz och street, till line dance och zouk. Sett över tid är dans den vanligaste formen av eget utövande i Sverige. (Kulturvanor i Sverige 2019. Kulturfakta 2020:4).

Många frilansande danskonstnärer har nära kontakt med skola och förskola, genom föreställningar och workshops, eller i Skapande skola-projekt. Därtill undervisar flera på fritidskurser.

Dansen i Malmö visar en stor bredd och hög kompetens, den bästa kombinationen för en positiv, framgångsrik utveckling. Genom att stärka fältet skulle därmed stadens – och regionens – attraktion och destination som kulturstad i sin tur väsentligt stärkas:

Malmö - en europeisk dansstad.

2.1 Övergripande begrepp

Inom den professionella dansen används flera verksamhetsbegrepp som kompani, grupp, fri grupp och kollektiv. Hur en konstellation benämner sig är idag med andra ord varierande. För många är det viktigt att vara och betraktas som enskild konstnär, att identifieras och bli förstådd som och genom sitt **konstnärskap**. *Kompani* härstammar från äldre tiders term balettkompani, och är en vanlig benämning internationellt. *Grupp* eller *fri grupp* lever kvar sedan 70-talets genombrott för fria teatergrupper och dans inte kulturpolitiskt betraktades som en självständig konstform. *Kollektiv* började användas mera regelbundet under 00-talet för att markera den gemensamma skapandeprocessen och för att lyfta fram dansarnas kreativa medverkan till en koreografi i stället för att vara signerad av en enskild upphovsperson.

Dansare inom olika urbana dansstilar som street, funk, freestyle, whacking, vogue, afro-fusion med flera stilar organiseras i något som i den här rapporten kommer att benämnas ”*danscommunity*”. Dessa olika stilar har vuxit fram som subkulturer, tagit plats inom populärkulturen, och utvecklats till ett globalt fenomen. De är nära länkade till musik och klubbscenerna. En danscommunity kan beskrivas som en plattform där en dansar både med och för varandra, där det sociala mötet och delaktighet är grundläggande. Möten kan ske exempelvis i battles, jams, på festivaler och olika liknande event. De dansakademier som startats är vitala mötesplatser.

Ytterligare begrepp är *communityprojekt* och *kommunkoreograf*. Ett communityprojekt kan kort beskrivas som att professionella dansare/koreografer arbetar i ett gemensamt projekt tillsammans med amatörer. Detta är ett arbetssätt som bland andra Skånes Dansteater använder inom ramen för sitt dialogarbete. Flera regioner har sedan en lång tid tillbaka utarbetat olika sätt att arbeta med en kommunkoreograf. Det handlar om att låta danskonstnärer få ett lite längre residens i en kommun där de möter och interagerar med kommunens invånare, alla åldrar, i en rad olika sammanhang och skilda platser. Detta sätt att arbeta håller även på att etableras i Skåne med Riksteatern Skåne som huvudman. Den första kommunkoreografen i Skåne kommer att verka i Helsingborg under 2021-2022.

För att förstå organisation, struktur/infrastruktur och ekosystemen används utöver ovanstående här beskrivande begrepp som professionella, semi-professionella, amatörer och fritidsdansare. Dessa flyter emellertid också samman, och det finns inte alltid några glasklara gränser dem emellan. Att dessa gränser är glidande kan delvis förklaras av dansens egen historia där den samtidigt är ett socialt, kulturellt och konstnärligt fenomen, och i förståelsen av konsten att dansa respektive dansen som konstform.

- *Professionella* dansaktörer är yrkesutbildade dansare och/eller koreografer, det vill säga har en formell, systematisk och specificerad utbildning. (De är dansare/koreografer till professionen).
- *Semi-professionella* dansaktörer har med få undantag skaffat sig sin danskompetens genom ”each one teach one”-relation, eller via fritidskurser. Inom danscommunitys

finns en rad aktörer som verkar som dansare på heltid. De är sålunda också danskonstnärer som försörjer sig på att vara utövare i professionella/semi-professionella sammanhang.

- *Amatör* är inte yrkesutbildad men uppträder på ett eller annat sätt inför publik. Ett exempel är "community-projekt" inom vilka professionella dansaktörer kreerar verk tillsammans med amatörer, och som visas för publik.
- *Fritidsdansare* dansar för sin egen skull – dansa på fritiden kan också innebära att ha ambitionen att bli professionell utövare.

Det finns också yrkesverksamma danskonstnärer som inte har formell utbildning, som är "utbildade amatörer", och "utbildade semi-professionella". Att det ser ut så har bland annat att göra med att formella utbildningar på hög nivå är få i Sverige. Det är givetvis positivt men samtidigt ett hinder då interrelationer och interaktioner i konstvärlden generellt är betydelsefull för både etablering och utveckling.

Att dansen finns överallt har inte minst kulturpolitiskt inneburit luddiga gränsdragningar mellan eget utövande av dans i sociala sammanhang, på fritiden eller som motionsform och **skapandet av danskonst**. Detta syns fortfarande i kulturanalyser där till exempel skriva poesi och att slöjda ses som "eget skapande" medan dans skrivs in som "eget utövande". När dans som konstform har ett jämförelsevis litet utrymme har egenvärdet inte fått samma genomslagskraft i kulturpolitiken som exempelvis bildkonst och teaterkonst, medan dansens instrumentella värde skattats högt.

2.2 Dansens infrastruktur

Precis som allt annat lever dansen och danskonsten i många strukturer. Det handlar dels om flera olika politikområden; kulturpolitik, utbildningspolitik, fritid mm. Dels om interna och estetiska strukturer. I Sverige finns därför inte *en* gemensam infrastruktur för dansen som innebär ett sammanhängande nätverk som alla på någorlunda lika villkor kan verka i, inom och genom. Snarare består fältet av en rad olika strukturer, några hänger "infratoriskt" samman, några inte alls. Strukturerna är växlande, mycket idag bygger på nätverk, både formella och informella. En avgörande aspekt är vem som har agens, vem som har ekonomi och tillgång till replokal och scener. En väl fungerande infrastruktur lägger grunden för kreativa mötesplatser, innovativ konstnärlig utveckling och förutsättningar för att kunna verka och möta en publik. Här spelar en strukturell ekonomisk snedfördelning stor roll, särskilt i förhållande till den dramatiska teatern. Ett konkret exempel är att det större antalet fria teatergrupper förfogar över egna scener för sina produktioner. Det är då möjligt att repetera i samma lokal som en senare spelar i. Att dansfältet i Malmö fördelas mellan två förvaltningar, kultur respektive fritid, har också betydelse för infrastrukturen.

2.3 Dansens ekosystem

Att betrakta hela dansområdet som ett ekosystem visar att relationerna är både komplexa och komplicerade. Alla är inte beroende av varandra. Däremot är alla beroende av och/eller påverkas av infrastrukturen på såväl makro- som mikronivå. Ett exempel på makronivån är betydelsen offentliga stöd från kulturstödet i Malmö, Region Skånes kulturnämnd och staten via Konstnärsnämnden och Kulturrådet. Vilka kriterier och krav styr stödgivningen från de olika nivåerna? Liknar de varandra? Ett annat är hur strukturer och nätverk interagerar, eller inte. På mikronivå kan det krasst handla om var det rent fysiskt finns möjlighet för danskonstnären att skapa sin konst.

Den professionella danskonsten lever inom sitt eget system baserat på de strukturer som skapats för den, men också i hög grad av aktörerna själva. På samma sätt bär den semiprofessionella urbana dansen – street, funk, freestyle, afrofusion, whacking med flera stilar – sitt eget system som också är grundat i strukturer de dels är sprungna ur, och dels har kommit att placeras i. När det gäller fritidsdansandet lever även det i sitt eget system. Dessa olika interna system har delvis sin grund i hur dans och dansande i alla sina former definierats och hur de delats upp inom ramen för politiken i allmänhet och kulturpolitiken i synnerhet. Redan i *Kulturrådet: Ny kulturpolitik* (1972) har det egna utövandet ett stort utrymme: amatördansen skulle öka intresset för danskonst, fritt kollektivt skapande skulle folkbildningsinstitutionerna stå för genom studiecirklar i balett, jazz och folkdans.

Dansfältet kan beskrivas som segmenterat. Denna segmentering får konsekvenser genom att en rad förförståelser byggts hos utövare, mottagare och bidragsgivare. Genom att skrivas in i antingen ”kultur” eller ”fritid” skapas glapp, och även hinder för utveckling, för uppkomsten av kreativa miljöer, utbyten och innovation. Genom att som många professionella danskonstnärers verksamheter betraktas som kommersiella måste lokaler som är avsedda för ideella föreningar betalas utifrån kommersiella villkor. Ytterligare en aspekt handlar om att få kunskap om bidragssystemens olika element. För verksamma inom olika gemenskaper inom det urbana fältet kan det upplevas som att de etablerade strukturerna utgår från ”mallar” på hur produktion ska se ut, vilket bromsar dansstilarnas egna former och uttryck. Genom att inte tillhöra segmentet ”kultur” finns det de som inte ser sig själva som berättigade till att söka stöd. Ett annat dilemma kan för många vara att de tror att de måste ”svara rätt” på alla frågor i ansökningsformulären.

Danskonsten är beroende av dansare, som i sin tur är beroende av formella utbildningsmöjligheter. I Malmö/Skåne finns inte någon högre professionell dansarutbildning. Det betyder att beroendet av de informella utbildningsmöjligheterna, dvs danskurser som ges i privat regi eller genom studieförbund och föreningsverksamheter är stort. Detta påverkar möjligheterna till anställningar inom de få dansinstitutioner som idag finns i Sverige.

Danscommunitys inom det urbana fältet har byggt sina egna mötesplattformar, arrangerar battles, jams, festivaler. Det är en utpräglad deltagarkultur där kunskaper delas i och genom mötena. Många av stilarna lärs emellertid idag även ut genom dansundervisning i form av lärarledda kurser. Istället för ”each one teach one” formas kunskapen enligt modellen ”lärare-elev”. Vad innebär en sådan förskjutning?

För den fria professionella danskonsten skulle Danscentrum Syd kunna ses som ett eget ekosystem som levererar ekosystemtjänster genom att de underhåller olika flöden: daglig träning, workshops, residens, producentstöd, kommunikation, lokal för repetitioner och skapande av verk.

Den urbana semiprofessionella dansen fungerar ofta genom självorganisering och underhåll av flöden som arrangemang som battles och festivaler. Verksamheter som Bowdown Academy, Urban Warehouse, kulturföreningen Iver med flera formar egna system utifrån de premisser som föreligger.

Ett glapp i strukturen och ekosystemet är bristen på studios och scener. Detta glapp har stor påverkan på betingelserna att kunna vara verksam. En konsekvens av detta innebär ineffektivitet då alldeles för mycket tid måste läggas på att lösa var och på vilka tider det är möjligt att till exempel repetera. Dansfältet är starkt beroende av att bli insläppta i andras lokaler eller i lokaler som inte främst är tänkta för dans.

2.4 Konstnärskap

Ett annat glapp som påverkar fältet är att bidragssystemet för all scenkonst framför allt har skapats utifrån hur fria teatergrupper fungerar och den traditionella dramatiska teaterns processer. Danskonstnärers skapande processer ligger betydligt närmare bildkonstnärer. Studion är dansarens/koreografens ateljé. Danskonsten utgår i hög grad från de enskilda koreografernas och danskonstnärernas eget konstnärskap. I utformandet av kriterier för olika stöd och bedömningarna av ansökningar, inom framför allt scenkonsten, läggs ofta stort fokus på beskrivningarna *projektets* innehåll, målgrupp, syfte och vilken berättelse som den ansökande vill förmedla eftersom större delen av de medel som kan sökas är riktade mot scenproduktion. Ett konstnärskap är emellertid en *pågående process*, inte ett projekt.

3 DANSENS FÖRUTSÄTTNINGAR

Den *professionella dansens* förutsättningar att verka är fortfarande komplexa vilket bottnar i dels den historik konstformen bär och dels i ett instabilt ekosystem samt relativt svag infrastruktur. Först i början 2000-talet genomfördes en rad kulturpolitiska insatser i syfte att förbättra de ekonomiska premisserna. De sköra strukturerna och de svaga ekonomiska förutsättningarna har en tydlig koppling till att det har varit och är en *majoritet av kvinnor* som är konstnärerna inom fältet. Vidare är det främst *flickor* som uppger att de vill *dansa på sin fritid*. (Se rapporten Ung livsstil,)

I den översyn som Kulturrådet och Konstnärsnämnden publicerade 2015 lyfts danskonstnärernas villkor. Stora delar av innehållet och dess frågeställningar äger samma giltighet idag. Inte minst vad avser resursfördelning och en av de mer prekära frågorna nämligen lokaler. År 2013 hade endast 25 % av dem som beviljats produktionsstöd av Kulturrådet tillgång till repetitionslokal eller egen scen. Situationen är mycket snarlik idag, lokalfrågan är fortfarande akut. Det avser både för den professionella sektorn som den semi-professionella. Dessa fält lyfter också fram avsaknaden av produktionsplatser. Var ska danskonstnärer skapa och repetera sina föreställningar?

3.1 Danskonstnärernas villkor

Att vara frilansande danskonstnär innebär många möjligheter men också många onödiga hinder till utveckling, inte enbart av konstnärskap utan av konstformen som sådan. Spets och bredd, ett slitet men värdefullt uttryck, är en grundläggande förutsättning för en levande konst i sin samtid. Danskonsten har inspirerat och förändrat scenkonsten i sin helhet. Så kom en gång Pina Bauschs estetik inte enbart förnya danskonsten utan också teaterkonsten.

Intresset för att dansa är stort och många vill bli professionella, och arbetar aktivt för att nå fram till målet. Det är givetvis i grunden positivt men utan nämnvärd ekonomisk förstärkning minskar möjligheterna för dansen och dess utövare, inte minst för nya generationer att etablera sig. För att just öppna dörren för de yngre har etablerade danskonstnärer ”fasats ut”, vilket medför att konstnärskap försvinner – att en del av vårt immateriella kulturarv försvinner. Detta innebär att dansens ekonomiska tillgångar i realiteten har stått relativt stilla och samtidigt som kraven ökat på vad som måste uppfyllas för att erhålla stöd. Flertalet verksamma ska ensamma stå för ekonomisk kompetens, vara arbetsgivare vilket innebär stort ansvar och kunskap om arbetsgivarfrågor och juridik, ska marknadsföra sina egna produktioner, stå i dialog med arrangörer osv. Till detta ska de varje år planera och ansöka om stöd för kommande år, redovisa och rapportera. En omfattande arbetsbörda som också bidrar till att unga danskonstnärer inte i längden orkar. Även etablerade ”äldre” slits ut när ekorrhjulet snurrat alldeles för länge och mer eller mindre tvingas att byta karriär.

Många professionella kombinerar sin konstnärliga verksamhet med arbete som pedagoger, bedriver kvällskurser eller andra former av undervisning. Flera av Malmös danskonstnärer verkar också inom grundskolan genom Skapande skola-projekt, eller i andra pedagogiska verksamheter. Andra har utbildat sig vidare till fysioterapeuter, massör, psykolog, startar eget för att kunna försörja sig och betala för produktionen av sin konst.

I ”Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet” från 2015 konstateras att flertalet verksamma jobbar med projekt och att en majoritet är visstidsanställd (89%).

Den fria sektorn [finns] få med verksamhetsbidrag utan flertalet är tidsbegränsade projektanställningar. Konsekvenserna av områdets ofta svaga ekonomier är att aktörer trots konstnärlig nivå och stor potential att nå en stor publik endast kan ge dansare och koreografer mycket korta anställningar. Korta repetitionsperioder [...] innebär även en i stora delar ideella insatser.

Daglig träning som arrangeras av Danscentrum Syd är grundläggande för en danskonstnär. Det är genom den dagliga träningen som dansaren får den nödvändiga fysiska träningen, finslipar tekniken liksom tillägnar sig nya. Inom daglig träning genomförs även workshops för fördjupning och kompetensutveckling. Utöver att arrangera workshops i egen regi samarbetar Danscentrum Syd med Dansalliansen. Detta är ett viktigt samarbete då det ger möjlighet till fler internationella gäster.

Genom samarbete med Konstnärsnämnden erbjuds ett internationellt residens – nu i form av att en i Malmö/Skåne verksam danskonstnär får möjlighet att ta emot en internationell gäst för residens i två veckor. Residenset bekostas av Konstnärsnämnden. Här finns utvecklingspotentialer vad avser internationella samarbeten och en ökad internationalisering. Regelbundna utbyten skapar förutsättningar för en vidgad och utökad kännedom och kontakt med de viktiga internationella scenerna.

3.2 Ekonomiska förutsättningar

För den fria danssektorn är ekonomin generellt svag. Det är enbart ett fåtal dansaktörer i Malmö som har verksamhetsstöd från stat, region eller kommun. Statligt stöd söks dels från Kulturrådet och dels från Konstnärsnämnden. Kulturrådet ger stöd till organisationer eller projekt medan Konstnärsnämndens bidrag är personliga, det vill säga ges till en enskild konstnär. Arbetsstipendierna från Konstnärsnämnden är mycket viktiga då det innebär att under en period kunna fördjupa sig i och utveckla sitt konstnärskap utan krav på att det ska resultera i en publik aktivitet. Genom internationella kulturutbyten, resebidrag, arbetsstipendium och projektbidrag kan danskonstnärer i Malmö förse staden med danskonst av alla slag. Inom ramen för Konstnärsnämnden finns även Internationella dansprogrammets residens som ger en i Sverige bosatt danskonstnär möjlighet att bjuda in en internationell gäst. De senaste åren har dansare inom street, vogueing, dance hall m m tilldelats stipendium, vilket är en stark indikator på hur det professionella dansfältet växer.

De statliga stöden är mycket viktiga för dansfältet i regionalt och lokalt perspektiv. En betydelsefull aspekt i sammanhanget är pengarnas dubbla värde, förutom konkret livsuppehållande och som finansiell bas för produktion, har de ett också ett symbolvärde. Ett offentligt stöd ger legitimitet som banar väg för andra stöd som ytterligare medel och/eller residens. Offentligt stöd från stat, region och/eller kommun ger en uppmärksamhet som signalerar vad som prioriteras och andra styrande värden som kvalitet. Genom att allt fler danskonstnärer etablerar sig i Malmö ökar synligheten liksom möjligheterna till förstärkt finansiering via statliga stöd.

De professionella/semi-professionella aktörerna organiserar sig som ideell förening, ekonomisk förening, enskild firma, handelsbolag, aktiebolag eller genom egenanställningsbolag som exempelvis Interim, Smart.se eller Frilansfinans.

En svag grundeconom innebär att det är svårt med anställningar under en längre tid. Detta gör det svårt för aktörerna att planera långsiktigt, inte minst vad gäller längre spelperioder och turnéläggning. Detta får en trist effekt för såväl utövare som publik då möjligheterna till att mötas blir färre. För de semi-professionella är det ännu färre som har möjlighet till anställning. Då de fria aktörerna inom dansen, till skillnad från flera av de fria teatergrupperna, inte har, sina egna scener går också stor del av stöden till att hyra repetitionslokaler och ibland även scener. Å andra sidan innebär det en större flexibilitet när de slipper använda en stor andel av sin budget för fasta lokalkostnader.

En stor del av ekosystemet från utbildning till försörjning finansieras av den privata sektorn eller privata medel. Dans ingår med andra nästan lika mycket i näringslivet som i kulturbranschen. Inte minst genom att många danskonstnärer skaffar delar av sin försörjning som timanställda danslärare eller andra liknande uppdrag.

Ett fritt levande kulturliv i Malmö är helt beroende av medel även från stat och region. Viktigt är att se att den professionella samtida dansen har en svag ekonomisk struktur jämfört med framför allt den traditionella teatern. I kombination med få andra former av resurser innebär det en bromskloss för utveckling, ökat deltagande och tillgänglighet.

3.3 Det egna skapandet/deltagandet – att dansa själv

Att dansa "själv", eller som det beskrivs i kulturanalytiska rapporter, eget utövande, är en av de populäraste formerna för just eget utövande. Malmö är redan väl försett med möjligheter till att dansa själv. Fritidsförvaltningens satsningar på dans för barn och unga, dans på fritidsgårdar, "kravlös dans", Ungdomens Hus och de många dansskolorna i privat regi, eller som förening, gör att ett omfattande utbud existerar och möjliggör för många att hitta sin dansform, genre och stil att utöva. Som rapporten "Ung livsstil" visar är det dock många, inte minst unga tjejer, som *efterlyser fler möjligheter* att dansa, bland annat lokaler.

4 KARTLÄGGNING AV MALMÖ SOM DANSSTAD

I Malmö:

- *myllrar det av dans* i alla dess former och uttryck
- existerar *alla slags utövare* från professionella och semi-professionella till amatörer och fritidsdansare
- finns såväl *danskonstnärer* som *verkat i staden i decennier* som danskonstnärer som *nyligen flyttat till staden*.
- erbjuder *danskonst på ett flertal olika scener*
- är dans som *fritidsaktivitet/eget utövande* mycket *omfattande* i alla åldrar
- är dans som *motionsform och andra former* för *bättre hälsa* viktiga inslag
- utöver *studieförbundens och ideella föreningars utbud* av danskurser drivs *många dansskolor i privat regi*
- har dansen en *stark internationell kontext*
- är Sveriges *enda fristående dansinstitution* Skånes Dansteater lokaliserad
- finns *Danscentrum Syd* som frilansande danskonstnärers grundläggande hubb för att verka som danskonstnär
- arrangeras *Malmö Dance Week* som blivit en av Nordens största streetdansfestivaler

- arrangeras *DansFunk-festivalen*, ett möjliggörande för fler föreställningar av och med dansare och koreografer med funktionsvariationer
- arrangeras flera olika *kulturfestivaler* där dansen är ett naturligt och självklart inslag

4.1 Kort historik

Det är först år 1995 som dans skrivs in som ett eget område i den svenska kulturpolitiken. Innan dess figurerade dans som konstnärligt uttryck som ett underordnad annan scenkonst – opera och/eller teater. Sålunda är det enbart 26 år sedan dansen tilldelades ett egenvärde, och som självständig konstform med egna förutsättningar och behov i den nationella kulturpolitiken.

1995 bildades även Skånes Dansteater som en fristående dansinstitution efter det att de verksamheter som tidigare rymts inom Malmö Stadsteater delats upp. Malmöbaletten ersattes då av ett modernt danskompani med Nederlands Dance Theatre som förebild. Under de första 10 åren fortsatte dock Skånes Dansteater att husera på Malmö Opera och Musikteater men sedan 2005 har de en egen hemvist i ändamålsenliga lokaler i Västra Hamnen. Sedan 2021 ägs Skånes Dansteater till 100 % av Region Skåne.

Några år tidigare (1991) öppnades Dans- och Teaterhuset Fakiren på Östra Vallgatan i Malmö som bland annat en scen för dansgästspel med Dansgruppen DIGT som en av initiativtagarna. 1996 tog DIGT över huvudansvaret för lokalen och Fakiren bytte då namn till Dansstationen. År 2004 flyttade Dansstationen till Palladium i Malmö där de sedan dess bedrivit sin verksamhet utifrån ett samarbetsavtal med Musik i Syd.

2003 gick 7 fria danskonstnärer baserade i Malmö/Skåne samman och bildade kollektivet Rörelsen – koreografer i Skåne. Tanken var att utifrån sina egna fristående konstnärskap skapa en gemensam plattform för gemensamma aktiviteter och för att hitta andra samordningsvinster. Tillsammans med Danscentrum Syd flyttade de in i de lokaler med kontor och studios i Mazettihuset som Danscentrum Syd fortfarande förfogar över. Rörelsen har under åren utvecklats och bytt medlemmar flera gånger. Men fungerar fortfarande som en plattform för utbyten med och mellan professionella danskonstnärer.

2004 arrangerades Dansbiennalen i Skåne med Malmö som huvudort. Region Skåne var ansvarig för värdskapet och biennalen genomfördes i samarbete med Skånes Dansteater, Dansstationen och Dans i Skåne (dåvarande danskonsulentverksamheten i Skåne). Det var ett omfattande program med föreställningar, workshops, seminarier med mera på olika scener i Malmö och övriga Skåne.

År 2005 tio år efter att ha blivit en självständig konstform, genomförde Kulturrådet en omfattande handlingsplan för den professionella dansen. Inför det arbetet togs det även fram regionala handlingsplaner bland annat av Region Skåne. Ytterligare 10 år senare, 2015, tog Kulturrådet tillsammans med Konstnärsnämnden fram rapporten "Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet". Översynen beskriver förutsättningar och utvecklingsbehov med förslag till insatser för att möta dessa och stärka grundläggande behov. Flera av förslagen från översynen är fortsatt aktuella bland annat den upplevda stora bristen på replokaler och scener.

4.2 Dansen i Malmös olika aktörer

Dansen finns på många olika platser och sammanhang i Malmö. Det är även till vissa delar en mycket flyktig sektor där olika aktörer och uppstår och försvinner eller bedriver en verksamhet under enbart en kort tid. Det är därför svårt att ge en fullständig bild av alla

dansaktörer som är verksamma i Malmö och förteckningen i följande avsnitt gör inte anspråk på att vara fullständig. Kartläggningen har också som, tidigare nämnts, främst fokuserat på den professionella danskonsten och innehåller därför ingen komplett förteckning av kommersiella aktörer, studieförbund, föreningar och liknande.

4.2.1 Enskilda danskonstnärer och kompanier:

Att i större utsträckning tala om danskompanier är missvisande då det generellt ger en uppfattning om att det är fasta ensembler med stabil ekonomi som kan pågå kontinuerligt. Så är inte fallet. I dagsläget finns i Malmö finns tre aktörer med verksamhetsstöd från Malmö Stad och Region Skåne: Danstationen, Memory Wax och Danscentrum Syd. Av dessa är endast Memory Wax en fri dansgrupp. Dansstationen är en gästspelsscen och Danscentrum Syd en intresseorganisation för frilansande danskonstnärer. Inom ramen för Dansstationens verksamhet finns emellertid Dansstationens Turnékompani som presenterar nyproducerad danskonst för barn och unga.

Inom dansen arbetar alla olika. Att se dessa olikheter och är nödvändigt för att stärka och förbättra förutsättningarna. Tiden före den moderna kulturpolitiken slog igenom var dans kopplad till den lyriska scenen. De som verkade utanför institutionerna presenterade sina föreställningar i konserthus, museer, på Folkets hus, sällan på dramatiska talteaterscener. Genom att grupperas tillsammans med främst teater i kulturpolitiken har en olycklig ”sammanblandning” uppstått. Sedan några år tillbaka inlemmas danskonsten under samlingsbegreppet scenkonst. En svårighet har blivit att de flesta förknippar begreppet med teater även om avsikten är att scenkonst innefattar all scenkonst. Dansen har annars minst lika mycket gemensamt med andra konstformer som med teatern. I många avseenden är likheterna snarare större mellan t.ex. danskonst och bildkonst vad gäller att utgångspunkten ofta är ett enskilt konstnärskap.

Listan över enskilda danskonstnärer och kompanier som följer gör inte några anspråk på att vara fullständig. Utgångspunkten har varit de aktörer som mer eller mindre regelbundet sökt projektstöd från Malmö Stad och/eller Region Skåne de senaste åren.

Afia

Är en ideell förening som drivs av Joanna Holewa Chrona och Theresa Gustavsson, som sedan ett par år har sin bas i Malmö. De har sin utgångspunkt inom streetdansen och skapar såväl egna föreställningar som genomför andra arrangemang.

Alma Söderberg

Är en danskonstnär som efter många år utomlands valt att återvända till Malmö för ett par år sedan. I sitt konstnärskap förenar hon dans, musik och röstprestanda till ett eget uttryck.

Analogue Dreams/AdeY

Består av Graham Adey, tidigare dansare vid Skånes Dansteater. Han har utvecklat ett konstnärskap som bygger på en fusion av koreografi och fotografi.

Armar & Ben/Miscellaneous AB

Drivs av danskonstnären Maria Naidu som varvar projekt i egen regi med uppdrag som koreograf, dansare och skådespelare på olika teatrar i Sverige

Bobbi Lo Produktion AB

Leds av koreograferna/dansarna Michael Tang och Lava Markusson och är ett danskompani som gör konceptbaserade verk för alla åldrar med bas i Malmö och Jokkmokk. De arbetar ofta med interaktiva föreställningar, dels genom att involvera publiken i den skapande processen, och dels genom interaktion som en del av verken.

Brewer and Blennow

Består av danskonstnärerna Elise Brewer och Sanna Blennow. Arbetar såväl tillsammans som var för sig med olika utforskande projekt där dans, koreografi och rörelse står i centrum.

Dance Is Ancient

Drivs av danskonstnären Frédéric Gies som flyttade sin verksamhetsbas till Malmö från Stockholm för några år sedan. I sitt konstnärskap blandar han uttryck från den klassiska baletten med inslag av techno, rave och klubbbliv.

Effrontery Movement:

Är ett danskollektiv som består av Dina Matskevich, Emelia Koberg och Aurora Westfelt. De verkar som danskonstnärer, lärare och aktivister med utgångspunkt i antirasism, feminism och hbtq.

Freestyle Phanatix

Är ett skandinaviskt turnerande kompani med fokus på hiphopkulturen, särskilt streetdans. De skapar scenkonst inom dans men också musik, arrangerar workshops och battles mm. De har sitt säte i Kävlinge men har en stor del av sin verksamhet förlagd till Malmö.

Heart Archive

Drivs av Malin Skoglund som är koreograf och dramatiker och vars verk som regel är text- och rörelsebaserade. Samarbetar ofta med andra aktörer, inte minst från teaterområdet.

In-discourse AB

Emma Ribbing är konstnärlig ledare och koreograf på In-discourse samt pedagog på Kreativt lärcentrum. Hon har bland annat arbetat med dans, koreografi och arkitektur. In-discourse har egna lokaler som också kan nyttjas av den fria danssektorn.

Kollaborativet

Är ett scenkonstkollektiv som arbetar tvärkonstnärligt i gränslandet mellan dans, performancekonst och teater. De har ett speciellt fokus på att skapa scenkonst som kan upplevas av alla sinnen.

Kroppsklubben

Består av konstnärsduon Jilda Hallin och Lisa Nilsson. De vänder sig till barn och unga och ur ett feministiskt perspektiv lägger de stort fokus på just kroppen, och alla dess delar.

Kulturföreningen Iver

Drivs av Viktor Fröjd och Moa Söllgård och har de senaste åren etablerat sig som en betydande aktör inom street/hiphop både nationellt och internationellt genom initiativ som Malmö Dance Week och Hip hop weekend. Viktor Fröjd är koreograf och dansare och skapar regelbundet scenföreställningar med streetdans som den konstnärliga basen.

LW Dance

Utgår från danskonstnären Lidia Wos konstnärskap där hon varvar projekt i egen regi med uppdrag som koreograf åt danskompanier och teatrar i såväl Sverige som internationellt.

Memory Wax

Är ett svensk-kubanskt danskompani verksamt i Malmö sedan 2004. De arbetar brett för målgrupperna barn, unga och vuxna, genomför festivaler, de agerar som både arrangör och producent. Med utgångspunkt från sin hemmascen på Barnens scen i Malmö skapar de föreställningar för turné regionalt, nationellt och internationellt.

Nya Rörelsen

Är ett danskollektiv och en plattform för utbyten med och mellan professionella danskonstnärer. Ett betydelsefullt fokus och syfte är att få vara ett ”växthus för mångfald”. Nya Rörelsen är en fortsättning på Rörelsen – koreografer i Skåne som bildades redan 2003. Medlemmarna har skiftat över åren och i dagsläget består Nya Rörelsen av Khamlane Halsackda, Rumiko Otsuka, Marjula Drammeh, Nidia Martinez Barbieri och Daniel Jeremiah Persson.

Sindri Runudde

Är dansare och koreograf med en bakgrund inom cirkusen. Arbetar konstnärlig bland annat utifrån ett queerfeministiskt perspektiv och sina erfarenheter av att ha ett begränsat synfält och skapa utifrån andra parametrar.

S.O.J Scenkonstproduktion

Består av trion Jonas Svensson (pensionerad dansare från Skånes Dansteater), Sara Ekman och musikern/skådespelare Ola Simonsson. De startade 2017 och vänder sig främst till barn och unga med föreställningar som ofta har ett komiskt anslag.

The Art & Confusion Project

Drivs av dansaren, koreografen och multikonstnären Miguel Cortés som i det namnet har skapar sina egna personliga dansverk i samarbete med andra konstnärer.

Waileth & Bardon

Består av danskonstnärerna Elin Waileth och Emily Bardon. De arbetar med dans som konstform och kunskapsområde med speciellt fokus på de minsta barnen.

4.2.2 Andra fria aktörer och scener

Dansstationen

Dansstationen (tidigare Dans och Teaterhuset Fakiren) öppnade portarna redan 1991, i lokaler på Norra Vallgatan. Sedan 2004 har de sina lokaler hos Musik i Syd på Palladium. Förutom egna kontorslokaler och en dansstudio har de tillgång till Palladiums scen för sin gästspelsverksamhet som omfattar såväl lokala som nationella och internationella dansföreställningar.

Sedan 1999 driver de även ”Dansstationens Turnékompani”. Varje år produceras/samproduceras föreställningar som vänder sig till en ung publik. Föreställningarna visas på hemmascenen Palladium samt på turné i Skåne, resten av Sverige och internationellt.

Salto! dansfestival för barn och unga startade 1997 och har vuxit till att vara en av Europas största dansfestivaler för en ung publik. Det är en regional festival som med stöd från Region Skåne bygger på ett nätverk av arrangörer från de skånska kommunerna.

Inkonst

Inkonst är en kulturscen med brett utbud av experimentell och gränsöverskridande scenkonst. För danskonstnärerna betyder det en plats att spela på, att presentera experimentell danskonst, att pröva nya idéer. Inkonst upplåter även lokalen till residens eller för repetitioner.

Bastionen

Bastionen är en viktig scen för produktioner skapade av Malmöbaserade danskonstnärer då scenen erbjuder ett alternativ till övriga scener. Till skillnad från t.ex. Dansstationen och Inkonst har inte Bastionen en egen utvecklad konstnärlig profil utan tanken är att den ska vara öppen för ett brett utbud av scenkonst av olika genrer och stilar. Det är möjligt att boka

scenen för kortare perioder. Bastionen har en även repetitionslokal som är möjlig att hyra liksom det också går att hyra kontorsplats.

Barnens scen

Barnens scen ligger i Folkets Park och är, som namnet antyder, en scen anpassad för föreställningar för en ung publik. Förutom de dansgästspel för barn som de själva programlägger och att det är Memory Wax hemmascen upplåter de scenen till bland annat fria danskompanier och danskonstnärer för residens, repetitioner och föreställningar

Ungdomens Hus

Ungdomens hus, som tillhör Malmö stad, har lokaler (fyra dansstudios och flera scener) anpassade för dans. Deras lokaler används i första hand av olika föreningar för som har dansverksamhet på programmet.

Övriga scener för dans

Förutom ovan nämnda gästspelsscener presenteras dans mer eller mindre regelbundet på bland annat Potato Potato, Karavan, Moriska Paviljongen, Malmö Konsthall och Moderna Museet

Imulto

Imulto består av frilansande ljud- och ljusdesigners, som arbetar med scenkonst framför allt dans och performance. De samarbetar även med danskonstnärer som är baserade på andra håll i Sverige.

4.2.3 Skånes Dansteater

Skånes Dansteater innehar en unik position som Sveriges ***enda fristående institution för dans*** med egen ensemble. Alla övriga svenska producerande dansinstitutioner utgör enbart en del av en större organisation, Kungliga Operan, GöteborgsOperans danskompani, RTV Dans, Norrdans, Cullberg och Riksteatern Dans. Skånes Dansteater bildade 1995 i samband med att Malmö Stadsteater (dramatisk teater, opera, operett/musikal, balett/dansteater) bolagiserades och delades upp i fyra organisationer: Malmö Opera, Malmö Stadsteater, Skånes Dansteater och Malmö Symfoniorkester som numera har Malmö Live som hemmascen.

Under de första tio åren låg verksamheten kvar i Malmöbalettens gamla lokal på Malmö Opera. 2005 flyttade Skånes Dansteater till Ubåtshallarna/Dockan. Med funktionella studios och egen scen. Tid, rum och stabil ekonomi har inneburit att Skånes Dansteater formats till och är en mycket viktig del i ***Malmös och regionens*** dansliv. Självklart har Skånes Dansteater en roll också nationellt, en roll som skulle bli betydande för hela danssektorn om ett uppdrag som nationalscen förverkligas. Verksamhetens ambition är att bli Sveriges nationalscen för den samtida dansen öppnar upp för en fortsatt framgångsrik utveckling, för konstnärlig förnyelse och en plats i offentligheten som fullt ut kan synliggöra danskonstens många uttryck – och inte minst Malmö som kultur(huvud)stad. En nationalscen har en särskild klang, och i en svensk kontext en statusposition. Skånes Dansteater representerar och presenterar en bred repertoar, anlitar internationella och inhemska koreografer, turnerar och har även gästspel på hemmascenen.

Skånes dansteater har vidare utvecklat en rad olika projekt kopplade till både konstnärlig utveckling, skola, integration och hälsa inom ramen för något de kallar ”dialogverksamhet”. En central del av det arbetet har varit DansFunk som handlar om tillgänglighet till våra scener och möjligheten för alla, oavsett funktionsförmåga, att uttrycka sig konstnärligt. Arbetet har spelat, och spelar, en avgörande roll för ökad tillgänglighet och en diskussion om vilka

kroppar som får synas på scenen och om konstnärlig kvalitet, utveckling och förnyelse. Dessa satsningar och aktiv delaktighet i dessa projekt innebär att dansscenen vidgas.

Inom dans och hälsa har Skånes Dansteater arbetat med ”Dans och Parkinson”, en metod som haft stora framgångar i bland annat USA och England och som större danskompanier där är engagerade i. De har även varit engagerade i olika projekt med dans för och med unga tjejer med psykisk ohälsa.

4.2.4 Dans genom andra kulturinstitutioners verksamhet

Malmö Live

Dans ingår på olika sätt i Malmö Lives programläggning. Det handlar dels om olika urbana eller communitybaserade dansstilar (street, freestyle, etc) som tillfälligt intar scenen på Malmö Live, ”040-Live” är ett exempel, ”Dansa! På Malmö Live” ett annat. Det är sociala/kreativa arrangemang med dansworkshops och prova på dans för alla åldrar. Denna form av aktivitet är viktiga då det just ger möjlighet till att prova. Av regelrätta dansföreställningar presenterar Malmö Live regelbundet gästspel med olika balettkompanier som visar klassiker som ”Svansjön” och ”Nötknäpparen” eller så kallade galaföreställningar med kända scener (grand pas de deux-er) ur baletter.

Malmö Opera och Musikteater

Skånes Dansteater gör varje år i samarbete Malmö Operaorkester en produktion av större format på Malmö Operas scen. Dessa produktioner har varit framgångsrika, med utsålda hus (2019 nominerades till exempel ”Mozarts Requiem” i koreografi och regi av Örjan Andersson till *Kvällspostens* Thaliapris) och har också fångat en ny publik.

På Malmö Opera sätts varje år upp en eller flera större musikalproduktioner som engagerar såväl lokalt baserade som nationellt och internationellt verksamma frilansande musikalartister, koreografer och dansare. Även Operaverkstans föreställningar och de turnéanpassade mindre produktionerna har ofta inslag av dans och koreografi.

Malmö Stadsteater

De senaste decennierna har det blivit allt vanligare att koreografer anlitas för produktioner av teater och musikteater. Och det är snarare regel än undantag att Malmö Stadsteater anlitar koreografer och dansare till sina produktioner. De senaste åren har det inneburit flera arbetsmöjligheter för såväl lokala som nationellt verksamma koreografer som ingått i de konstnärliga teamen och att dansare anställts som skådespelare.

Musik i Syd - Palladium

Musik i Syd är ansvariga för driften av Palladium som en scen för dans och musik. När verksamheten startade 2004 ingicks ett samarbetsavtal med Dansstationen angående den del av uppdraget som handlade om dans. Under de år som verksamheten funnits i Palladium har platsen som sådan formats till ett viktigt nationellt och internationellt ”varumärke” som scen för samtida dans. Många gästande kompanier lyfter hur scenens konstruktion skapar ett särskilt nära förhållande till publiken. En annan aspekt som ofta glöms är att scenens akustiska förhållanden också inverkar på dansen – ljud spelar roll – och hela upplevelsen. Avtalet, som innebar hyresfri lokaldisposition, sades upp i december 2020. Det för med sig att Dansstationens fortsatta hemvist i Palladium är oviss. Oavsett Dansstationens hemvist är dock Musik i Syd en viktig aktör när det gäller dans, inte minst när det gäller dansföreställningar med inslag av levande musik.

Riksteatern Skåne

De lokala riksteaterföreningarna i Skåne tar regelbundet emot olika dansgästspel. Till stor del handlar det om föreställningar producerade av Riksteatern Dans, men i hög utsträckning även föreställningar producerade av danskonstnärer baserade i Malmö och Skåne. Genom den regionala danskonsulenten som är knuten till Riksteatern Skåne har olika projekt inneburit att frilansande danskonstnärer fått utökade spelmöjligheter på deras scener. Ett dansfrämjande fokus har ökat arrangörernas kunskaper och intresse för de föreställningar som produceras i Malmö och Skåne. Projektet Room X där en stor del av de i Malmö verksamma danskonstnärerna deltog och fick chansen att visa upp sina respektive konstnärskap har nu fångats upp av Riksteatern och kommer att genomföras i deras regi på tre andra platser i Sverige, Jokkmokk, Karlstad och Gävle.

4.2.5 Danscentrum Syd

Danscentrum Syd är en medlemsorganisation som samlar professionella danskonstnärer. Organisationen är medlem i Danscentrum Sverige. Verksamheten finansieras i första hand av offentligt stöd från stat, region och kommun. Övriga intäkter består av medlemsavgifter och studiouthyrning. Uthyrningen är främst till för medlemmar och deras konstnärliga arbete men även kursverksamhet som medlemmar bedriver sker i lokalerna.

Danscentrum Syd är en oumbärlig resurs för de fria utövarna som genom verksamheten erbjuds daglig träning och tillgång till studio. Den dagliga träningen är central för danskonstnärer som behöver, precis som elitidrottare, träna och utveckla tekniker. Av vikt är även samarbetet med Konstnärsnämndens Internationella Dansprogrammets internationella residens som innebär att Malmöbaserade danskonstnärer kan bjuda in internationellt verksamma kollegor för en genom stipendium betald arbetsperiod om två veckor.

Danscentrum Syd utgör ett nav för hela det fria danslivet.

”Det är samlingsplatsen, både fysiskt, informativt, kunskapsmässigt och administrativt. Det är knutpunkten för de fria aktörerna. Om Danscentrum Syd försvann skulle det bli svårare att producera danskonst. Danscentrum Syd bidrar till att upprätthålla en nivå, en professionell nivå och kunskap om dans, möjliggör att kunna vara danskonstnär och bo i Malmö.” (Jenny Månström, verksamhetsledare, Danscentrum Syd)

Vidare erbjuder organisationen sina juridiska medlemmar producentstöd och de har även ett förmedlande uppdrag när det gäller medlemmarnas produktioner och andra erbjudanden inom till exempel skapande skola. Bland medlemmarna finns flera som enbart spelar för barn och unga och vars samarbetspartner främst är skolorna. De repeterar på Danscentrum Syd men sköter själva sin försäljning till skolorna.

Det råder mycket hård konkurrens om studiotid på Danscentrum. Producerande medlemmar har behov av tillgång till lokal under dagtid. Att under längre perioder boka på dagtid, är mycket svårt hos Danscentrum Syd i dagsläget. Möjligheterna till att vara i andra lokaler är också små, särskilt vad gäller hyreskostnaderna, vilket ökar trycket på Danscentrum Syd.

”En svårighet för våra producerande medlemmar är att de inte kan hyra inom föreningsprogrammet eftersom man inte får driva kommersiell verksamhet. Vi har hamnat i ett moment 22. De är professionella dansare som håller kurser för fritidsdansare och har blivit en fråga som bollas mellan kultur- och fritidsförvaltningarna. Våra lokaler är inte till för kommersiell verksamhet, och är en fråga som måste lösas.” (Jenny Månström)

4.2.6 Dansrelaterade arrangemang, projekt och sammanhang

Malmö Dance Week (MDW)

Malmö Dance Week är en årligen återkommande festival inom streetdansgenren. Festivalen arrangeras av Kulturföreningen Iver. Första gången var 2018, och därefter har festivalen växt och utvecklats till att nu vara Nordens största streetdansfestival och en av branschens viktigaste mötesplatser. Genom samarbete med Malmö Stad har Malmö Dance Week kunnat genomföras på en mångfald platser i Malmö och dessutom kunnat genomföra aktiviteter utan kostnad för deltagarna. Malmö Dance Week erbjuder battles, jams, föreställningar, workshops, föreläsningar.

Young Dance Market (Scesam AB)

Young Dance Market är en utbudsdag eller showcase där dansföreställningar för en ung publik producerade av skånska danskonstnärer presenteras för en internationell marknad. Young Dance Market arrangeras av Scesam AB i samarbete med de i Malmö sedan länge etablerade dansgrupperna Memory Wax och Freestyle Phantix.

Övriga återkommande arrangemang

Danskonst är alltid en naturlig del av såväl Sommarscens program som Malmöfestivalen. Därutöver finns det ett stort antal mindre festivaler och andra arrangemang som på olika platser i Malmö där dans är ett viktigt inslag, .ex. Jamm Rekk – en afrikansk musik- och dansfestival, Rosengårdsfestivalen, Hand i hand – Malmö arabisktalande kulturfestival, Afrikanska Kulturfestivalen, Fryshusets Streetdance Camp samt Kul i Malmö

4.2.7 Dansrelaterad utbildning och forskning

När det gäller formella yrkesutbildningar inom dans är de få till antalet även på nationell nivå. I Malmö/Skåne finns det inte någon högre utbildning på dansområdet. Förutom vissa gymnasieutbildningar finns i Skåne Hvilans Folkhögskola som har en 1-årig förberedande dansarutbildning där eleverna förbereds inför att söka in till högre dansarutbildningar, företrädesvis internationellt. Detta innebär för de allra flesta som växer upp i Sydsverige att vägen till en danskarriär initialt går via studieförbund, ideella dansföreningar och privata dansskolor om de inte väljer att flytta från Malmö eller Skåne.

Bowdown Dance Academy, Urban Dance Warehouse, Bliss Dance Academy, är exempel på dansskolor som erbjuder en stor mängd stilar från breaking till afro fusion. Dessa har stor betydelse för hela dansområdet då de skapar förutsättningar för dem som siktar in sig på en semi-professionell eller professionell karriär.

Konstnärlig forskning bedrivs inom högskolorna, och som redan nämnts saknar Malmö en högre konstnärlig dansutbildning. Genom Inter Arts Center kan emellertid danskonstnärer genom residens eller andra former av samarbeten ha fokus på konstnärlig forskning och utveckling. Även vid Institutionen för kultur, konst och kommunikation på Malmö Universitet bedrivs viss dansrelaterad forskning, bland annat av Marika Hedemyr i projektet "Mixed Reality in Public Space - Choreography meets Interaction Design"

4.2.8 Kommersiella dansaktörer

Kommersiell dans har blivit ett samlingsbegrepp för verksamma inom showbizbranschen. Dessa danskonstnärer är verksamma inom främst privatteatrar, andra privata aktörer som Wallmans, båtar i linjetrafik som erbjuder shower under resorna, medverkar som dansare i populärkulturella sammanhang, eller vid evenemang som exempelvis Melodifestivalen. De arbetar med film- och videoproduktioner och är många gånger medverkande i reklam. Inom

ramen för den här kartläggningen har det dock inte gjorts någon fördjupad undersökning av vilka kommersiella aktörer som är verksamma i Malmö.

4.2.9 Privata dansskolor

Allt sedan början av 1900-talet har det varit de privat drivna dansskolorna som stått för det stora utbudet av danskurser. Trots att de inte i första hand varit avsedda för professionell yrkesutbildning var många av dem enda möjligheten till att få tillgång till tillräckligt avancerade kurser som kunde leda till en professionell karriär. Ägarna var som regel yrkesverksamma dansare vid institutioner med balettensemble och/eller pensionerats från yrket som undervisade – i Malmö är Rhodins dansskola ett exempel. Teddy Rhodin undervisade själv och pendlade mellan teatern och skolan de dagar då det inte var föreställningar. Annars var det vanligast att de var kvinnliga dansare som startade skolor.

Privata dansskolor är än idag en grundförutsättning för att alla som är intresserade av att dansa såväl som en fritidssysselsättning eller som en möjlig framtida karriär som dansare. Utan dessa skulle dansfältet se radikalt annorlunda ut.

Privata dansskolor är inte enbart en del av Malmös kulturliv utan en del av Malmös näringsliv. Malmö Dansakademi startades av Bella Malekian som bland annat uppmärksammats som årets VD på Malmö Näringslivgala.

4.2.10 Studieförbund

Studieförbunden kom tidigt att få en central roll för det stora intresset att lära sig olika danstekniker och dansstilar. Under 1970- och 80-talen var studieförbundens danskurser enormt viktiga för unga människor med ambitionen att bli professionell dansare. Initialt var det främst kurser i balett, modern/nutida dans (då kallat fridans) och jazz som erbjöds. Idag erbjuds en mycket stor mängd kurser som sträcker sig från barndans till orientalisk dans, från cheerleading till line dance. Oftast utbildar förbunden sina egna cirkelledare. Utöver sin kursverksamhet bedriver studieförbunden sin huvudsakliga dansverksamhet i samverkan med olika föreningar och andra ideella och idéburna aktörer.

4.2.11 Föreningsverksamhet

Att dansa är en sociokulturell aktivitet, att umgås med varandra. Att dansa tillsammans kan vara att förflytta sig över språkbarriärer. Olika danskulturer bär emellertid på olika kodsystém. Denna form av föreningsverksamhet – dans och dansande – är en fråga om ett *levande* kulturarv. Migration innebär en ökad kulturrikedom inte minst dans och musik. Detta avspeglar sig i de många ideella föreningar som samlar människor från hela världen, dels i egna gemenskaper, och dels genom arrangemang som olika festivaler. En mer omfattande inventering av den dansverksamhet som bedrivs inom föreningslivet i Malmö har emellertid inte gjorts inom ramen för den här kartläggningen.

5 CENTRALA FRÅGESTÄLLNINGAR FÖR DANSEN I MALMÖ

I kartläggningsarbetet har utredaren valt att framför allt fokusera på förutsättningarna för det professionella danslivet.

5.1 Det fria professionella danslivets fortsatta utveckling

Vad behöver de professionella danskonstnärerna för att kunna fortsätta arbeta professionellt med bas i Malmö vad gäller repetitionslokaler, scener, fortbildning, daglig träning och andra produktionsförutsättningar?

För en positiv fortsatt utveckling är **tid** (kontinuitet) och **rum** (replikaler, scener) de i särklass viktigaste faktorerna för de professionella och semi-professionella dansaktörerna. Båda

frågorna är även starkt kopplat till behov av ekonomiska resurser. Det är långt ifrån några nya och frågeställningar och de har upprepats i alla tidigare utredningar och översyner som gjorts och de upprepas även här.

5.1.1 Tid

Frågan om **tid** handlar till stor del om förutsättningar för dansaktörerna att kunna arbeta långsiktigt för att möjliggöra:

- långsiktig planering,
- skapande av produktioner,
- konstnärlig utveckling.
- framgångsrika publika möten
- ökad tillgänglighet
- ökat deltagande

5.1.2 Rum/lokaler

Rum, det vill säga lokaler för såväl produktion och repetition som scener eller andra platser för att presentera dans för en publik är ett problem som upplevs av alla, oavsett genre. Brist på lokaler har en hämmande effekt på allas verksamheter oavsett om de bedrivs med verksamhetsstöd eller projektstöd. Detta lyfts av alla intervjuade. Nedan några citat som belyser frågan.

”Det är ett oerhört viktigt steg för oss och det fortsatta konstnärliga arbetet att få fasta replokaler då det går åt mycket resurser i form av energi, tid och pengar att leta, boka, samordna replokaler och tider med alla inblandade (tekniker, dansare, etc).”

”Vi skulle behöva kontor, produktionslokal för dans som även kan användas för publika visningar och workshops. Vi behöver även plats för förvaring av rekvisita och annat material.”

”När vi behöver lokaler i Malmö så har vi samarbete med Danscentrum Syd, Dansstationen, In-Discourse, och vi har också varit hos Allaktivitetshusen med verksamhet. Lokalbehovet täcks från gång till gång vid varje arrangemang. För att utveckla närvaron i Malmö så är lokalfrågan ganska aktuell med jämna mellanrum. Konkret funderar vi kring en lokal lik t.ex Barnens scen, en plats att utvecklas på och kring.”

”Danscentrum har studios men det är svårt att boka in sig för en längre repetitionsperiod”

Lokalfrågan berör flera aspekter:

- anpassad för dans
- tillgänglighet – när på dygnet och hur länge: behovet är att kunna jobba dagtid
- kostnad – begränsade budgetar omöjliggör att hyra lokaler till kommersiella priser
- förråd för förvaring av scenografi och rekvisita

5.1.3 Ekonomi

Finansiella förutsättningar påverkar givetvis möjligheterna till kontinuitet och skapande av produktioner. Som konstateras i tidigare utredningar och översyner är det professionella och semi-professionella dansfältet generellt underfinansierat. En starkare ekonomi skulle innebära effektivare arbetsperioder, fler föreställningar, workshops med ett breddat innehåll för fler att

delta i, publika möten av varierade slag. En starkare ekonomi medför en stärkt kontinuitet, som i sin tur ger bättre planering, bättre marknadsföring, försäljning. Möjlighet till planering ger i sin tur förutsättning till framförhållning som exempelvis i dialogerna med arrangörer som också de behöver planera och ha framförhållning.

Nedan följer några citat från dansaktörer

”Verksamheten påverkas i högsta grad av hur mycket bidrag vi får. Mycket av arbetet framförallt på planeringsstadiet är obetalt. Under rep/ spelperioden ska finansieringen täcka löner, scenografi, kostym ljus och ljud mm.”

”Långsiktig finansiering/Regelbunden finansiering skulle innebära framförhållning och därmed att få internationella arrangörer att komma till Malmö”

”Hållbart finansiellt upplägg med tillräckligt med personal och med lokaler att husera i skulle innebära mycket för utvecklingen”

”Ett kontinuerligt ekonomiskt stöd och lokal skulle stärka verksamheten”

”Tid och pengar är såklart ett uppenbart svar, men vi tror också att staden skulle behöva ett par scener till. Scener som är utrustade med teknik, redo för publik, men som framförallt inte behöver kosta så mycket att hyra och få tillgång till. En fast scen där man kunde sätta upp projekt, där högt och lågt, färdigt och ofärdigt kan blandas utan större åthävor. Det krävs en satsning från staden, men om Malmö kunde bli en inkubator för nyskapande och spännande projekt kommer det att sprida sig över landet.”

5.2 Dansens roll i Malmö Stads ambitioner att bli europeisk kulturhuvudstad 2029

Vilken roll kan danskonsten spela för att stärka Malmö Stads profil som en levande kulturstad? Hur kan dansen inkluderas i den övergripande profileringen inför kulturhuvudstadsårsansökan?

Att dans i alla sina former och uttryck har en plats under ett kulturhuvudstadsår torde vara givet. Som den redan så starkt internationella och ”ordlösa” konstform den är står dörren redan öppen att välkomna en internationell publik. Inom dansfältet finns redan ett omfattande internationellt nätverk och många olika kontaktytor, detta är resurser att ta tillvara. Ordlösheten innebär att det inte finns någon omedelbar språkbarriär. Dansfältet i sin helhet i Malmö har en omfattande bredd, från experimentell, avantgardisk danskonst till danser från(nästan) alla världens länder. I Malmö finns en väl utvecklad ”scen” för barn och unga: föreställningar, workshops, eget skapande och eget utövande. Danskonstnärer arbetar med djuplodande konstnärliga frågor men också med samtida samhällsfrågor ur en mångfald perspektiv som funktionsvariation, hbtq, normkritik mm. Många ungdomar i Malmö dansar på sin fritid, och Malmö Dance Week är redan en av Nordens största streetfestivaler. Just Debout skulle kunna äga rum under ett kulturhuvudstadsår. DansFunk som redan i dag ingår i olika europeiska samarbeten skulle kunna ha en större kongress.

Exakt **hur** en profilering av Malmö som dansstad ska se ut i samband med en satsning på Malmö som europeisk kulturhuvudstad bör dock göras i nära samråd med dansfältets aktörer. Det finns ett stort intresse för aktiv medverkan. Emellertid inte som renodlat ideellt arbete utan det handlar om att använda den professionella kompetens och erfarenhet som aktörerna besitter.

Det finns ett starkt önskemål om en gästspelsscen för ca 600. En sådan finns inte idag, inte i Öresundsregionen överhuvudtaget. En sådan scen skulle ha möjlighet till internationella

gästspel av större format som i dagsläget inte kommer till Sverige. En större gästspelsscen är dock inte en fråga för enbart dansen utan den skulle kunna användas mycket bredare och ha långtgående effekt på hela kulturlivet framöver.

5.3 Skånes Dansteaters roll och utveckling, regionalt, nationellt och internationellt

Vilken roll kan Skånes Dansteaters lokala placering i Malmö spela för deras regionala, nationella och internationella arbete? Vilken betydelse har det att Sveriges enda fristående dansinstitution finns i Malmö?

Skånes Dansteater innehar en unik position som Sveriges enda fristående dansinstitution. Unikt i sammanhanget är också att Skånes Dansteater förfogar över egna lokaler och en egen scen. Skånes Dansteater har ambitionen att få nationellt uppdrag för den samtida dansen vilket – än en gång – skulle göra institutionen unik. Att Skånes Dansteater har sin hemvist i Malmö gör staden till en central och attraktiv destination för danskonsten och genom utveckling/utväxt placera Malmö på den internationella danskartan: En stad med fullödlig kultur på hög nivå, till en plats att besöka. För en positiv utveckling för verksamheten och för dansen i Malmö skulle en utbyggnad – ett tillskott av lokaler innebära – att Skånes Dansteater kan ge plats åt andra att använda lokalerna.

Genom utveckling och utbyggnad öppnas därtill större möjligheter till att utöka den regionala turnéverksamheten.

”Min ambition är att Skånes Dansteater ska bli en fysisk plats i Västra hamnen för kompetensöverföring och en viktig, stark och stabil samarbetspartner med aktörer i Malmö, Skåne, Öresundsregionen och nationellt. Tanken är att kunna förstärka dansens infrastruktur och få den att bli mer permanent. Att fortsätta växa i Västra hamnen och bidra till den mikro-lokala utvecklingen. En viktig pusselbit i detta arbete är att bli en nationalscen med nationellt uppdrag för den samtida dansen. Om vi växer i Västra Hamnen så kommer vi att kunna erbjuda lokaler till olika typer av samarbeten med och för den fria sektorn. Vi kommer kunna ha fritidsaktiviteter för då främst Malmö som danskurser, workshopsserier för barn och unga som bor nära. Vi skulle kunna turnera mera, en regional närvaro på ett annat sätt och i bästa fall frigör det plats att använda scenen hos oss. På så sätt kan vi optimera resurserna. Om vi inte kan bygga ut behöver vi blockera scenen för repetitioner. Lokalerna vi har idag är fantastiska, ändamålsenliga men redan trångt. En ny stor studio skulle ersätta lilla studion. Ytterligare en ny stor studio skulle en sådan kunna användas som en produktionsplats. Och skulle kunna ta 100 personer. Dock inte med fast läktare. Då skulle vi inte behöva repa på scenen, som då i stället kan spelas på.” (Mira Hellenius Martinsson, VD och konstnärlig ledare för Skånes Dansteater).

En satsning på Skånes Dansteater och det fria danslivets alla genrer skulle kunna bidra till att stärka stadens ”varumärke” som **en europeisk dansstad** – i en stad där transnationella identiteter är en självklarhet även utanför scenrummen. En fristående institution och nationalscen för den samtida dansen skulle tillsammans med den fria sektorn kunna bygga en hållbar och för utvecklingen konstruktiv situation genom samverkan och dynamiska friktioner i ett givande och tagande.

”Den fria sektorn som skulle få tillgång till produktionsplats och andra resurser: Vi skulle då vara en öppen fysisk mötesplats för kompetensöverföring. En stark, viktig och stabil samarbetspartner med andra aktörer i Malmö, regionalt, nationellt, och i Öresundsregionen.” (Mira Hellenius Martinsson)

5.4 Det generella stora intresset för att dansa själv på fritiden i alla åldrar

Hur går det att ta tillvara på det stora intresset för att dansa själv? Vilka kopplingar finns det mellan det egna intresset för att dansa och dansen som konstform? Undersöka intresset bland ungdomar som dansar på amatörnivå på fritiden och deras eventuella ambition att bli professionella dansare, samt hur det steget kan underlättas.

Dansen finns överallt. Intresset för att dansa för sin egen skull och för social samvaro har alltid varit stort, vilket inte minst det stora utbudet kurser för alla åldrar och olika föreningar som bjuder in till att mötas i dans och dansande vittnar om.

I Malmö finns idag ett stort antal dansskolor som bedrivs i privat regi eller i samverkan med någon förening. Ideella föreningar och studieförbunden erbjuder ett varierat antal kurser med dans från många håll i världen och olika sällskaps/ballroomdanser. Flera av de privata skolorna ger avancerade kurser för att tillgodose deltagare kunskaper på en nivå som öppnar upp för att ta sig vidare med sikte på en professionell karriär.

5.4.1 Street, house, funk, dancehall etc

När hip-hopkulturen fick fäste i Sverige blev dans intressant för pojkar och unga män. Den nära relationen till musik, och musikindustrin, innebar också en exponering i offentligheten på ett sätt som andra dansuttryck inte haft undantaget musikal- och showbranschen, också nära kopplad till musikindustrin. Som en från början minoritetskultur fångades just många unga män och pojkar upp ur minoritetsgrupperna.

Mot bakgrund av att den urbana dansen med dess många discipliner som free-style, afro-beat, locking, popping, vogue osv saknar formella utbildningar inhämtas kunskapen via battles, jams, tävlingar och liknande möten samt genom hobbykurser. Genom framgångar i t ex tävlingar har allt fler möjlighet att leva på sin konst, men flertalet inom dessa danscommunitys är fortsatt semi-professionella. Andra inkomstkällor kan vara reklambranschen. I vissa avseenden är olika former av support knuten till marknaden – genom att sponsra lyfts ett varumärke som riktar sig till ungdomar – en viktig målgrupp för konsumtion av kläder, skor. Merkantila produkter blir en del av festivaler och företag därmed viktiga avsändare, sponsring blir en självklar del och nödvändig för att genomföra festivaler av större slag.

5.5 Dansens relation till det övriga professionella kulturlivet i Malmö

Hur kan dansen och dess aktörer och konstnärer samspela med övriga professionella kulturaktörer i Malmö vad gäller såväl fysisk infrastruktur i form av scener och lokaler som den konstnärliga utvecklingen?

Att befinna sig nära andra konstarter och andra konstnärer är viktigt för dynamiska utväxlingar, prövande av idéer, för konstnärlig utveckling. Danskonst (oavsett genre) är i många avseende tvärkonstnärliga genom de samarbeten som görs i och för produktioner.

Liksom med all annan scenkonst behövs en rad olika konstnärer och konstnärliga kompetenser för att skapa danskonst. Det kan handla om musiker, tonsättare, scenografer, ljuddesigners, skådespelare m.fl. Dansfältet är därmed arbetsgivare till många kollegor i andra konstnärliga branscher. Av verksamhets- och projektstöd som tilldelas danskonstnärer går sålunda en stor del till att anställa andra konstnärer. På samma sätt blir det allt vanligare att teater-, cirkus- och musikproduktioner använder sig av dansare och koreografer för att bredda det konstnärliga uttrycket. Det är heller inte alltid helt enkelt – eller kanske nödvändigt – att definiera om det handlar om en performance, teaterföreställning, danskonst eller en cirkusakt. Ofta är det sammanhanget som avgör hur föreställningen definieras. Samma föreställning som hos Dansstationen beskrivs som en dansföreställning kanske skulle presenteras som teater hos Malmö Stadsteater eller en cirkusakt om den visas inom ramen för Karavans nycirkusfestival.

På samma sätt som akustiska förhållanden spelar en avgörande roll för musiken spelar scenens beskaffenhet en stor roll för dansen. Det innebär att det faktiskt inte går att presentera alla dansproduktioner ”var som helst”. Precis som elitidrottare inom olika sporter och grenar behöver dansaren ett underlag som är anpassat efter sitt specifika behov. För många handlar det t.ex. om att golvet ska ha en viss svikt för att förebygga skador.

Att ingå i ett större sammanhang är alltid utvecklande. Nya möten uppstår, inspirerar, förnyande dialoger mellan olika konstnärsgrupper kan bidra till innovativ utveckling. Därför har Danscentrum Syd tillsammans med Riksteatern Skåne och fyra andra centrumbildningar lämnat in ett förslag som bygger på att ta över Teaterhögskolans lokaler i kvarteret Pralinen när de flyttar ut om några år. Tillsammans representerar de runt 600 frilansande konstnärer inom dans, musik, teater, dramatik och film. Förutom ett nödvändigt tillskott av studios- och repetitionslokaler omfattar förslaget gemensamma utrymmen för möten, kontor, teknik mm. Genom tillgång till scen skapas goda möjligheter till produktion men också olika typer av visningar och andra publika arrangemang.

5.6 Dansens roll i hela samhällsbygget

På vilka sätt kan dansen, såväl det konstnärliga uttrycket som dess fysiska aspekter spela en roll inom andra politikområden som t.ex. vård, skola, omsorg, arbetsliv, integration och stadsutveckling?

Social, kulturell och konstnärlig mening är något som skapas. De skapas av människor. Människor som befinner sig inom hela samhället och dess institutioner. Dansen är meningsskapande som konstnärligt uttryck, som eget skapande, som eget utövande. Dans spelar roll i hela samhällets olika delar. Dans spelar roll i möten mellan människor. Överhuvudtaget spelar kroppsliga kunskaper många gånger avgörande roll i att förstå en annan människa. Samhälleliga idéer om offentliga rum och vilka som ”äger dem” arkitekturens inverkan på kropp och själ – listan skulle kunna göras näst intill oändlig.

Dansen har varit människans följeslagare genom historien och är i sina komplexa former vittomfattande. Det kan handla om allt från att känna fotens rytmiska möten med marken när vi förflyttar oss genom stadens rum eller i naturen, till att innesluten i teatersalongens mörker få sjunka in i ett dansverk. Det kan handla om allt från att uppleva euforin i att dansa med andra på klubben, till att dansa tillsammans i sociala och kulturella kontexter. Kort sagt: Dansen finns överallt. Som konstnärligt, kulturellt, socialt och emotionellt uttryck. Dansen har många utövare och många publikere och tar plats i en mångfald miljöer.

Att fysisk aktivitet gynnar kropp och själ konstaterade redan Platon. I hans utbildningsmodell var brottnig och dans centrala för skolbarn för att de skulle utvecklas till fullgoda medborgare. Idag oroas Folkhälsomyndigheten sig över att människor i Sverige rör sig för lite. Om vi bortser från organiserade danstillställningar inom föreningslivet så har dans inom vård, omsorg och hälsa länge varit ett viktigt inslag, och skulle tveklöst kunna ges mer utrymme. Här är emellertid viktigt att skilja dans i generella termer och dans som metod.

Ordlösa konstformer som bild, musik och dans har var för sig ur vetenskapligt perspektiv utvecklats som metod inom psykiatrin. ”Dans för hälsa” är *en vetenskapligt utvecklad metod* som vunnit inträde inom såväl primärvård som psykiatrin. Bakom metoden står Anne Duberg, MD i Hälsovetenskap. 2019 utsågs ”Dans för hälsa” till ”Årets förnyare inom svensk sjukvård”.

Skånes Dansteater driver ”Dans och Parkinson” som erbjuder dansworkshoppar för personer med Parkinson och deras anhöriga, eller ledsagare. Det är en väl utvecklad metod för att stimulera fysiskt och psykiskt välmående genom rörelser och musik. På flera håll i världen är

just dansinstitutioner involverade på grund av dansares styrka och balans, musikalitet och rytm, estetiska känslighet. Dansare är vana vid att mötas i dialog i rörelser.

Dansfunk som drivs av Skånes Dansteater har som främsta syfte att vidgat perspektiven på scenkonst och har öppnat upp för människor med olika funktionsvariationer att träna dans och verka som dansare i sceniska produktioner. Denna framgångsrika inslagna väg är en viktig aspekt att skapa förutsättningar för att utvecklas. Det ökar deltagande för alla oavsett funktion. Det ger en mångfacetterad bild av kroppar och kroppens alla uttrycksmöjligheter vilket i sin tur har en effekt på hur personer med olika funktionsvariationer blir bemötta i samhället i stort.

6 FÖRSLAG/REKOMMENDATIONER

Den potential som ligger för handen till att göra Malmö till en välrenommerad nordeuropeisk dansstad är stor och skulle höja stadens kulturprofil inte minst internationellt. I Malmö presenteras i dagsläget lokal, nationell och internationell danskonst i alla genrer för alla åldrar. Som fritidsaktivitet har dans – särskilt bland tjejer – lyfts i flera rapporter från bl a fritidsförvaltningen. I Malmö är dansen månghövdad, mångfasetterad – från professionell, semi-professionell till amatörer och fritidsdansanden.

Redan i dag har Malmö profilerade scener som Dansstationen, Inkonst, Barnens Scen, Moriskan, m fl och därtill Sveriges enda fristående dansinstitution – Skånes Dansteater med Region Skåne som huvudman. Att Bastionen finns att tillgå har inneburit ett ökat utbud, och dansproduktioner visas också hos andra aktörer som exempelvis PotatoPotato och Karavan. Tillsammans presenteras ett brett utbud för många publikgrupper i alla åldrar. De olika scener och aktörer som finns kompletterar varandra och den palett som föreligger är en solid grund att bygga vidare på för en gynnsam och framgångsrik utveckling för dansen och för att lyfta Malmö som kulturstad.

Den semi-professionella dansen är stark i Malmö och arbetar med barn, unga vuxna och vuxna, professionella, semi-professionella och amatörer. Olika communitys och gemenskaper spelar en viktig roll i många ungas liv, erbjuder en gemenskap såväl i som utanför dansen och bidrar till en meningsfull tillvaro. Sedan 2018 genomförs varje år Malmö Dance Week, nationellt och internationellt renommerad. Genom engagemang och stöd från flera förvaltningar har festivalen synliggjorts i hela staden, blivit en del av Malmö.

Salto!-festivalen har funnits länge och borgar för barn- och ungas möjligheter att se dans. Sedan ett par år tillbaka verkar Scesam som driver Young Dance Market tillsammans med Memory Wax och Freestyle Phanatix. Young Dance Market är ett internationellt showcase, eller på svenska utbudsdagar. Dessa utbudsdagar har fokus på barn och unga.

Utöver Skånes Dansteaters ordinarie verksamhet som föreställningar, turnéer har verksamheten varit en föregångare i arbetet med dans och funktionsvariationer. Det har inneburit en markant ökad tillgänglighet och till konstnärlig utveckling.

I Malmö finns många nätverk och sammanhang som engagerar inte minst ungdomar, föreningar som gör det möjligt att dansa olika traditionella danser, pardanser eller andra former av social dans samt ett stort utbud av danskurser inom ramen för studieförbunden, föreningar eller privata dansskolor.

För att gå från ord till handling förslås att:

- Att en handlingsplan utarbetas med utgångspunkt i en vision för hela fältet från professionella/semiprofessionella till amatörer och fritidsdansande, inbegripet

institutioner och intresseorganisationer. Att förtydliga vad som är kultur- respektive konst- och konstnärspolitik. Det skulle lägga en grund för en explicit förståelse för vad dans är i de många olika relationer som den de facto figurerar i. Att skilja på dans som konstform och dans som metod eller medel för att uppnå social hållbarhet, friskare befolkning, minska vårdbehovet är viktigt.

- Att i samarbete med framförallt de professionella och semi-professionella lägga förslag på konkreta åtgärder och insatser genom att förvalta och förnya (dans)kulturen, förvalta och förnya dansstrukturen.

6.1 Det fria professionella danslivets fortsatta utveckling

För en långsiktig och hållbar utveckling för det professionella och semi-professionella danslivet förslås:

- Att danskonstens särskilda förutsättningar beaktas vid förändring, utveckling och tillämpning av de olika stödformerna i Malmö Stad och Region Skåne. I andra europeiska länder t.ex. Belgien, finns goda exempel på stödstrukturer som är värda att ta i beaktande. Fler former för verksamhets-, projekt, och utvecklingsstöd (1, 2, 3 och 5-åriga) skulle gynna fältet både i det korta och långa perspektivet. Med längre verksamhetsstöds-former ges möjlighet och utrymme för långsiktig planering och den av alla efterfrågade kontinuiteten. En långsiktig planering möjliggör ökad tillgänglighet, ökad synlighet, ökad delaktighet. Därtill ett hälsosammare liv för frilansande danskonstnärer. Fleråriga stöd öppnar dörrar till både nationell och internationell spridning då samverkan och samarbeten kan initieras och utvecklas över tid. Kontakterna med arrangörer blir konstruktiva, även arrangörer är i behov av planering. Vidare kan koreografer planera anställningar och inte drabbas av att dansare inte längre kan medverka i produktion på grund av arbete med någon annan. Ett annat förslag som tar hänsyn till att danskonsten framför allt är organiserad utifrån enskilda danskonstnärernas konstnärskap är att hitta former för regionalt och kommunalt stöd med utgångspunkt i den enskilde danskonstnären enligt den modell Konstnärsnämnden använder.
- Att stärka en jämställd och jämlik tillgänglighet till "systemet" och formerna för tillgängliga stöd som enskilda aktörer och grupper kan söka genom information och aktiv kunskapsförmedling riktad till danslivets alla aktörer.
- Att den akuta lokalbristen för repetitioner, skapande av verk löses. För de fria danskonstnärerna är Danscentrum Syds studios otillräckliga. Att hyra till kommersiella prissättningar är omöjligt för den ekonomi som för närvarande styr. Kultur och fritidsförvaltningarna bör se över hur lokaler som nu står till ideella föreningars förfogande också skulle kunna utnyttjas av professionella danskonstnärer, och de som verkar som danskonstnärer på dagtid. Finns det lokaler anpassade för dans som är outnyttjade på dagtid?
- Att en ny gästspelsscen blir verklighet liksom till gång en eller flera produktionsplatser skulle lyfta inte bara danslivet utan hela Malmös kulturliv. Regelbundna internationella gästspel skulle göra staden attraktiv för hela Öresundsregionen, ja även längre upp längs västkusten.
- Att förutsättningarna, inte minst de ekonomiska, för ett förverkligande av förslaget om ett större konstnärligt kluster för intresseorganisationerna i kvarteret Pralinen utreds.
- Att Skånes Dansteater får möjlighet att utöka sina lokaler i Västra Hamnen. Skånes Dansteater samverkar redan idag med den fria sektorn och genom en satsning på deras lokaler skapas goda möjligheter till ökad, breddad och fördjupad samverkan. En sådan

satsning skulle också möjliggöra fler publika möten och en utökad gästspelsverksamhet, såväl i egen regi som i samarbete med andra producenter och arrangörer i Malmö. Även Skånes Dansteaters arbete på kvällstid med olika prioriterade målgrupper skulle kunna utökas och förstärkas, inte minst det arbete de gör för och tillsammans med personer med funktionsvariationer.

- Att prioritera de professionella danskonstnärer som skapar föreställningar för barn och unga, är verksamma inom Skapande skola eller har en ung målgrupp på andra sätt i sin verksamhet. På så sätt skulle den professionella danskonsten kunna möta skolans elever på fler och andra sätt. Att barn och unga får möjlighet att möta dans på olika sätt i sin vardag är många gånger ett första steg som väcker nyfikenhet och fortsatt intresse.
- Att den semi-professionella dansen speciella förutsättningar beaktas i ett fortsatt utvecklingsarbete. Det handlar inte minst om en utvecklad samordning mellan Malmö stads olika förvaltningar. Just den semi-professionella dansen har vunnit inträde i flera av stadens förvaltningar inte minst genom att den är så starkt knuten till fritidsverksamhet

6.2 Dansens roll i Malmö Stads ambitioner att bli europeisk kulturhuvudstad 2029

I Malmö presenteras lokal, nationell och internationell danskonst alla genrer. Dansfältet är per definition internationellt och har sammantaget ett stort internationellt nätverk, såväl institutionellt som individuellt. Dansens eget/egna språk är en ”naturlig” mötesplats då andra språkbarriärer sällan är ett hinder för att skapa gemenskap. Därför bör dansen ha en central roll i Malmö Stads ambitioner att bli europeisk kulturhuvudstad 2029.

Det är viktigt att dansens roll och funktion i samband med en kulturhuvudstassatsning utformas i nära dialog med danslivets aktörer.

En större dansfestival med lokalt, nationellt och internationellt baserade danskonstnärer/dansgrupper skulle vara ett värdefullt tillskott till kulturutbudet i Malmö och Skåne vid sidan av Malmö Dance Week som redan etablerats som en av de största streetdansfestivalerna i Norden. På så sätt kan dansen spela roll och bidra till att utveckla Malmö som en kulturdestination av rang.

Under ett kulturhuvudstadsår skulle den nordiska plattformen Ice Hot kunna äga rum i Malmö. Det vore ett sätt att sticka ut hakan och bli en spelare bland de nordiska huvudstäderna.

Det professionell och semi-professionella dansfältet har tydligt uttryck vikten av att i Malmö få fler produktionsplatser och att Malmö behöver en ny gästspelsscen, med 600 platser som kan ta emot större internationella gästspel. Att våga satsa på detta, produktionsplatser och en gästspelsscen, skulle skapa efterfrågade synergieffekter – och detta oberoende av om Malmö utses till kulturhuvudstad eller inte – med stadens målsättning om att höja sitt anseende som kulturstad internationellt och nationellt, och skapa långsiktiga samarbeten. En sådan satsning skulle innebära att Malmö kan bli en kulturell/konstnärlig huvudstad i Öresundsregionen med tentakler ut i den större omvärlden. Om en tankarna på en större gästspelsscen förverkligas har Malmö en stor möjlighet att presentera världsledande danskompanier som sällan kommer till Sverige.

6.3 Skånes Dansteaters roll och utveckling, regionalt, nationellt och internationellt

Oavsett framgång med ambitionen att bli nationalscen för den samtida dansen så är form, innehåll och de utvecklingsidéer som Skånes Dansteater redan har, fullt möjliga att genomföra. De skulle ha stor betydelse inte enbart för Malmö/Skåne utan för hela dansfältet oavsett lokaliseringen. En utbyggnad skulle möjliggöra att öppna för att lokalt verksamma danskonstnärer inom den fria sektorn skulle få tillgång till studio och även scenen.

Genom utökning av de rum som dansen behöver kan också genrer och stilar behålla liksom utveckla sina egenarter. Genom att formas till en öppen mötesplats för ”kompetensöverföring” har Skånes Dansteater möjlighet att vara en central institution för dansfältet som attraherar också nationellt och internationellt.

Att se djupare på i en övergripande handlingsplan är frågor som berör vad, varför och hur samverkan ska organiseras för att varje part ska känna sig trygg och fri. Som en konstnärlig miljö i stadsdelen Västra Hamnen kan helt nya relationer med boende och andra verksamheter uppstå. Tack vare positionen som självständig institution föreligger ”enklare” vägar för aktiv samverkan med andra aktörer såväl lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Skånes Dansteater skulle kunna vidareutveckla att ge i Sverige verksamma koreografer möjlighet till produktion med dansarna. Att få möjlighet och tillgång till starka resurser och längre spelperioder, turné med kompaniet. Återigen uppstår ett läge där ökad synlighet ökar kunskaperna om dans och fler får uppleva dansföreställningar. Danskonst blir en del av vardagen.

Skånes Dansteater har även en potential att spela en ledande roll på såväl nationell som internationell nivå när det gäller sitt arbete med dans och funktionsvariation. Det gäller såväl ett konstnärligt utvecklingsarbete där fler kroppar får synas på scen i ett professionellt sammanhang som att arbeta frågorna ur ett bredare tillgänglighetsperspektiv, medskapande och delaktighet.

6.4 Det generella stora intresset för att dansa själv på fritiden i alla åldrar

Som redan konstaterats är det egna utövande av dans centralt för många människor. Antalet danskurser som erbjuds spänner över näst intill alla dansuttryck och några åldersgränser finns inte. Det stora utbudet är viktigt att behålla, och att ta hand om alla de tjejer som vill dansa, också under andra former än vad som erbjuds idag. Att ställa frågan till dem om vad och hur de vill dansa kan ge svar på om och i så fall vilka dansformer som inte erbjuds men är efterfrågad.

6.5 Dansens relation till det övriga professionella kulturlivet i Malmö

Dansfältet har många relationer till det övriga professionella kulturlivet. Genom förslaget Pralinen finns goda möjligheter till utveckling av samarbeten, överraskande möten som lättare äger rum när en befinner sig i samma miljö. Att befinna sig närmre i vardagen kan till synes enkla saker som information innebära att nya vägar öppnar, att nya samarbeten växer fram, nya nätverk skapas. Ett sådant kluster skulle kunna effektivisera en rad moment i samtligas verksamheter.

6.6 Dansens roll i hela samhällsbygget

Mot bakgrund av att kropp och rörelse finns i alla sammanhang som människor befinner sig har kunskapsområdet dans i vid bemärkelse lämnat avtryck inom särskilt fysisk och psykisk hälsa, som emotionellt uttryck och är också en viktig del i sociala interaktioner: ofrivillig

ensamhet som kan leda till isolering och brist på gemenskap. Fysiskt välmående har betydelse för mentalt välmående. Olika former av dans ledda av professionella dansaktörer/konstnärer i äldreomsorgen som inom andra omsorgsformer är resurser att förhålla sig till och utvidga möjligheterna delaktighet/deltagande. Det finns både gedigen forskning och exempel på hur dansandet positivt påverkar individer och grupper. Dans är något personligt och oundvikligen kopplad till den enskilde individen – i dansen och dansandet sammansmälter subjekt och objekt. En följd är att den som dansar ofta bedöms, att dansa blir en prestation som utfaller i ”bra eller sämre”. Kravlös dans är viktig inte bara för personer med psykisk ohälsa utan för alla. Att fokus kommit att hamna på flickor är olyckligt – det finns sannolikt många pojkar som också skulle behöva dansa utan krav.

Dans och koreografi skulle tveklöst i långt större utsträckning kunna tas tillvara. Koreografer och dansare har mycket god kroppslig och rumslig kännedom, hur kan dessa kompetenser anlitas i frågor som rör exempelvis offentliga miljöer, och inom stadsutveckling? Likväl som akustiker kan analysera och precisera frågor om ljud kan koreografer/dansare analysera rum, rumsligheter och precisera rörelser och rörelsemönster. Att i frågor av så stora mått som hela samhällsbygget skulle tvärsektionell kunskapsinhämtning sannolikt generera nytänkande och/eller omtänk. Danskonstnärer/koreografer/dansares specialistkompetenser skulle kunna ha en stor positiv inverkan om de som kan och vill tas tillvara.